וַאֲסוּרִים באכילה לְזָרִים. מביאה המשנה דינים נוספים בתרומה וביכורים, וְהֵן נִכְסֵי כֹּהֵן, שיכול אף לקדש בהם את האשה. וְעוֹלִים מאיסורם בְּאֶחָד וּמֵאָה, כלומר, אם התערבו פירות של תרומה וביכורים בפירות חולין, ויש כנגד פירות אלו שיעור של פי מאה מפירות החולין, הרי הם בטלים ברוב ונעשה הכל חולין. וּטְעוּנִין רְחִיצַת יָדַיִם לאכילתן, כיון שגזרו חכמים טומאה על הידים, וְכן צריכים שֶׁקַּע הַשֶּׁמֶשׁ – כהן טמא שטבל ונטהר מטומאתו, אינו רשאי לאכול מהם עד הערב. חֲרֵי דינים אֵלּוּ נוהגים בְּתְרוּמָה וּבִכּוּרִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר שני.

הגמרא מסיימת את קושייתה. מבררת הגמרא: מַאי 'מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר' שנאמר גם לגבי דין זה שתרומה וביכורים בטלים במאה ואחד, לַאו מִכְּלָל – האם לא משמע מכאן דְּמַעֲשֵׂר אינו מתבטל רק כשיש נגדו מאה ואחד, כתרומה וביכורים, אלא בָּטֵיל בְּרוּבָּא – בטל ברוב, ואף אם אין בחולין מאה כנגדו, וְאִם אִיתָא לִדְחִזְקִיָּה, שאף מעשר שאין בו שוה פרוטה יש תקנה לפדותו על מעות שכבר חיללו עליהם פעם אחת, אם כן קשה, והרי כיון שכל מעשר ניתן לפדיון, הֲוָה לֵיהּ 'דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין' – דבר שאפשר לאוכלו בהיתר בלי ביטול ברוב, וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין, אֲפִילּוּ אם נתערב בְּאֶלֶף כנגדו לֹא בָּטֵיל, אך לולי דברי חזקיה היה אפשר לבאר שכוונת המשנה למעשר שהפחות משוה פרוטה, שכיון שאי אפשר לפדותו הרי הוא כדבר שאין לו מתירין, ובטל ברוב.

הגמרא מנסה לפרש את המשנה באופן שלא יקשה ממנה על חזקיה. שואלת הגמרא: וּמַאי דְּמַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר' ששנינו במשנה היינו דְּמעשר בָּטֵיל בְּרוּבָּא אף בפחות ממאה ואחד, דְּלָמָא מעשר שונה מתרומה בכך דְּלֹא בָּטֵיל כְּלָל, ואפילו באלף, כיון שיש לו מתירין, ולא יקשה על חזקיה.

משיבה הגמרא: לֹא מָצִית אָמְרַתְּ הָכִי – אינך יכול לפרש כן, כיון דְּמשנה זו שנויה לְגַבֵּי תְּרוּמָה, וחוּמְרֵי דִּתְרוּמָה קָתָנֵי – שנה שם התנא את החומרות שיש בתרומה, ואילו קוּלֵי דִּתְרוּמָה לֹא קָתָנֵי – לא שנה התנא את הדברים שבהם תרומה קלה, ולכן לא יתכן שכוונתו לומר שמעשר חמור מתרומה ואינו בטל אפילו באלף, ונשארת הקושיא על דברי חזקיה האומר שכל מעשר יש לו פדיון, מדוע הוא בטל ברוב.

דוחה הגמרא: וְהָא קָא תָנֵי במשנה לגבי תרומה וביכורים 'וְהֵן נִכְסֵי כֹּהֵן', וזו היא קולא שיש בתרומה שהיא ממון הדיוט, ואילו מעשר הוא ממון גבוה, ואם כן אפשר שגם לענין ביטול ברוב כוונת התנא שמעשר חמור מתרומה ואינו בטל כלל, ואין קושיא מהמשנה על דברי חזקיה.

הגמרא חוזרת ומעמידה את קושייתה מהמשנה. אומרת הגמרא: לֹא סַלְקָא דַּעְתָּךְ לפרש כן את המשנה, וליישב בזה את דברי חזקיה, כיון דְּתַנְיָא בברייתא בְּהָדְיָא [–בפירוש], מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בָּטֵיל בְּרוּבָּא, וּבְאֵיזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אָמְרוּ כן, בְּמַעֲשֵׂר שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה, וּבמעשר שני שֶׁנִּכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא, שאי אפשר לפדותו. ומוכח מהברייתא שמעשר שני השוה פחות מפרוטה בטל ברוב, וְאִם אִיתָא לִדְחִזְקִיָּה שאפשר לפדות מעשר שאין בו שוה פרוטה, מדוע בטל המעשר ברוב, לֵיעֲבֵד לֵיהּ לִדְחִזְקִיָּה – יעשה לו את תקנתו של חזקיה, וְנֵיחֵל לֵיהּ [–ויחללנו] עַל פָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וכיון שיש אפשרות להתירו על ידי פדיון אינו בטל ברוב, ומדוע אמרה הברייתא שהוא בטל ברוב.

מתרצת הגמרא: מדובר בברייתא באופן דְּלֹא פָּרִיק – שלא חילל קודם לכן מעשר שני ואין לו מעות ראשונות לחלל עליהם.

מקשה הגמרא: וְנֵיתֵי מַעֲשֵׂר דְּאִית לֵיהּ, וְנִצְטְרְפֵינְהוּ – יביא פרי שוה חצי פרוטה ממעשר שני אחר שיש לו, ויצרפו עם פחות משוה פרוטה שהתערב בפירות החולין ויפדה את שני חצאי הפרוטה יחד על מטבע אחת. מתרצת הגמרא: אי אפשר לצרפם, כיון שמעשר שחיובו דְּאוֹרַיְיתָא [וזהו המעשר שלא התערב בחולין], וּמעשר שחיובו רק דְּרַבָּנָן, [וזהו המעשר המעורב בחולין, שמדאורייתא כבר בטל ברוב ואינו נחשב מעשר כלל], לֹא מִצְטָרְפֵי להפדות יחד על אותה מטבע, כיון שמדאורייתא יש כאן רק שווי חצי פרוטה, שאינה תופסת פדיון, ונמצא שאוכל את המעשר בלא חילול.

מוסיפה הגמרא להקשות: וְנֵיתֵי – ויביא שוה חצי פרוטה דְּמַאי – פירות של עם הארץ, שחיוב המעשר בהם הוא מדרבנן, ויצרפנו לשוה חצי פרוטה שנתערב, והואיל וחיוב שניהם הוא רק מדרבנן יובלו להצטרף יחד, ויפדם. מתרצת הגמרא: אין לעשות כן, כיון שחששו חכמים דִּלְמָא אָתֵי לְאַתּוּיֵי וַדַּאי – שמא יבוא להביא שוה חצי פרוטה ממעשר ודאי ולצרפו, ודאורייתא ודרבנן לא מצטרפים.

מוסיפה הגמרא ומקשה: וְנֵיתֵי שְׁתֵּי פְּרוּטוֹת, וְנַחֲלֵל עֲלֵיהוּ מַעֲשֵׂר בְּשווי פְּרוּטָה וּמֶחֱצָה בלבד, וְנַחֲלֵל הַאי עַל הַיְאוּךְ יְתֵירָא – יחלל את אותה חצי פרוטה שהתערבה על חצי פרוטה חולין שנשאר באותן שתי פרוטות. מתרצת הגמרא: מִי סָבְרַתְּ שפְּרוּטָה וּמֶחֱצָה תָּפְסָה בפדיונה את שְׁתֵּי הַפְּרוּטוֹת, לֹא, אלא פְּרוּטָה אחת מהמעשר תָּפְסָה פְּרוּטָה אחת, וְאילו חֲצִי פְּרוּטָה הנותרת בשווי הפרי לֹא תָּפְסָה כלל בפרוטה השניה, כיון שאין בה שווי פרוטה שלמה, ואם תרצה לצרף לחצי פרוטה זו את אותה חצי פרוטה שהתערבה בחולין, הָדַר הָוְיָא לֵיהּ – יחזור הדבר ויהיה צירוף של מעשר דְּאוֹרַיְיתָא, שזהו המעשר הקיים כמות שהוא, וּמעשר דְּרַבָּנָן, שזהו המעשר המעורב בחולין, וּדְאוֹרַיְיתָא וּדְרַבָּנָן לֹא מִצְטָרְפֵי.

מקשה הגמרא עוד: וְנֵיתֵי אִיפָּךְ, ויחלל עליו מעשר שני בפחות משווי האיסר כולו, ושוב יחלל עליו את המעשר פחות משוה פרוטה שנתערב. מתרצת הגמרא: לא רצו חכמים להורות כן מחשש דִּלְמָא אָתֵי לְאַתּוּיֵי פְּרוּטוֹת – שמא יבוא האדם להביא שתי פרוטות במקום האיסר, ויחלל עליהם פירות מעשר בשווי פרוטה ומחצה [על מנת שיהיו לו 'מעות ראשונות' לחלל עליהם את מה שבתערובת], ובאופן כזה אין החצי פרוטה נתפסת, ולכן העדיפו חכמים לומר שיבטל ברוב.

הגמרא מבארת עתה את המשך הברייתא: שנינו בברייתא שיש אופן נוסף שמעשר שני בטל ברוב, 'וְשֶׁנִּכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא'. מקשה הגמרא: וְאַמַּאי נחשב מעשר שני זה כדבר שאין לו מתירין ובטל ברוב, והרי אף שכבר היה בירושלים ואי אפשר להתירו על ידי פדיון, מכל מקום וְלֵיחֵדֵּר וְנֵעְיֵילֵיהּ – יחזור ויבינסנו לירושלים, ויאכלנו שם כמות שהוא, מעורב בחולין, והרי זה דבר שיש לו מתירין שאינו בטל ברוב.

מתרצת הגמרא: הברייתא עוסקת בְּמעשר שני שֶׁנִּטְמָא, האסור באכילה, וכיון שגם אי אפשר לפדותו, הרי זה דבר שאין לו מתירין.

מקשה הגמרא: אם מדובר במעשר שני טמא, וְנִפְרְקֵיהּ – יפדנו, אף על פי שכבר היה בירושלים, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְנַיִן לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְמָא שֶׁפּוֹדִין אוֹתוֹ

הוספה – הן בכמות והן באיכות – בלימוד התורה, נגלה וחסידות, כפי שנעשים "תורה אחת".

משיחת ליל כ"ף מר־חשוון ה'תשד"מ

אֲפִילּוּ בִּירוּשָׁלַיִם עצמה, הגם שאין מעשר שני טהור נפדה שם,
שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כד–כה) בענין פדיון מעשר שני, 'וְכִי יִרְבֶּה מִמְּךָ
הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ וגו', וְנָתַתָּה בַּכֶּסֶף וגו', וְאֵין פירוש לשון
שְׂאֵת האמור כאן אֶלָּא לשון אֲכִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר לגבי הסעודה שעשה
יוסף הצדיק לאחיו במצרים (בראשית מג לד) 'וַיִּשְׂאוּ מַשְׂאֵת מֵאֵת
פָּנָיו אֲלֵהֶם', והיינו שנתן להם מנות לאכילה, ולימד הכתוב בלשון
זו שמעשר שני שלא תוכל לאוכלו, והיינו כשנטמא, אתה רשאי
לפדותו אפילו בירושלים, ונמצא שאי אפשר להעמיד את
הברייתא באופן שנטמא, שהרי גם מעשר שנטמא יש לו היתר, על
ידי פדיון.

מבארת הגמרא: אֶלָּא מדובר בברייתא בְּלָקוּחַ – במאכל שקנאו
בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, שהדין הוא שאינו חוזר ונפדה, וגם לאוכלו אינו
רשאי כיון שנטמא, וכיון שאין לו היתר הוא בטל ברוב.

מקשה הגמרא: אם מדובר בשנטמא, אם כן לָקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר נְמִי
לִיפָּרֵקֵיהּ – גם כן יפדנו, דְּתָנַן במשנה (מעשר שני פ"ג מ"ז), הַלָּקוּחַ
בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְמָא, יִפָּדֶה, ולא נאמר איסור פדיית לקוח
בכסף מעשר שני אלא כשהוא טהור, ומדוע נקטה הברייתא שזהו
דבר שאין לו מתירין, ובטל ברוב. מתרצת הגמרא: הברייתא
סוברת כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר (שם) שהלקוח בכסף מעשר שני שנטמא
יִקָּבֵר, כיון שאין קדושת הלקוח בכסף מעשר שני גדולה, ואין בו
כח לתפוס פדיונו, וכיון שלדברי רבי יהודה אי אפשר לא לאוכלו
ולא לפדותו, הרי הוא דבר שאין לו מתירין ובטל ברוב.

דוחה הגמרא: אִי סוברת הברייתא כְּרַבִּי יְהוּדָה, אם כן מַאי אִירְיָא
– מדוע נקטה הברייתא שִׂיאָה המעשר מירושלים, והרי אֲפִילּוּ אם
לֹא יָצָא נַמִּי אין לו היתר על ידי פדיון, כיון שמדובר בפירות
לקוחים, ומכך שנקטה הברייתא אופן זה שנכנסו הפירות
לירושלים ויצאו, מוכח שאין זו דעת רבי יהודה.

הגמרא מיישבת באופן אחר את האמור בברייתא שמעשר שני
שנכנס לירושלים ויצא אין לו היתר: אֶלָּא לְעוֹלָם מדובר בְּמעשר
שני טָהוֹר, וּמַאי לשון 'יָצָא' האמורה בברייתא, לא שיצא המעשר
ממש מירושלים, אלא דְּנָפַל מְחִיצוֹת – שנפלו חומות ירושלים,
ואסור לאכול שם מעשר שני, שנאמר (דברים יב יח) 'לִפְנֵי ה'
אֱלֹקֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ', וכיון שאין למעשר זה היתר לא באכילה ולא
בפדיון, הרי הוא בטל ברוב.

מקשה הגמרא: כיצד ניתן לומר שמחמת שנפלו המחיצות אי
אפשר לפדות את המעשר, וְהָאָמַר רָבָא, דין 'מְחִיצָה לֶאֱכוֹל' – שיש
צורך בקיום המחיצות כדי להתיר את האכילה, הוא דְּאוֹרַיְיתָא,
אך דין 'מְחִיצוֹת לְקִלּוּט' – שמשנכנס המעשר פעם אחת לתוך
המחיצות אף אם יצא אסור לפדותו, זהו דין דְּרַבָּנָן, וכיון שאמר
רבא שדין קליטת מחיצות הוא מדרבנן, מסתבר דִּכְשׁ גָּזְרוּ רַבָּנָן
שתהא המחיצה קולטת ואסור לפדות, היינו רק כְּשׁ אִיתְּנְהוּ –
כשישנם לְמְחִיצוֹת, והוציאו את המעשר מחוץ למחיצות, אבל כְּשׁ
לֵיתְנְהוּ לְמְחִיצוֹת – כשאינן קיימות, לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן ומותר לפדותו,
וחוזרת הקושיא, מאחר שזהו דבר שיש לו היתר היאך הוא בטל
ברוב. משיבה הגמרא: אף שמחיצות קולטות רק מדרבנן, מכל
מקום לֹא פְּלוֹג – לא חילקו רַבָּנָן בֵּין אִיתְּנְהוּ לְמְחִיצוֹת, לְבֵין לֵיתְנְהוּ
לְמְחִיצוֹת, ואף שנפלו המחיצות ואי אפשר לאוכלו, אסור גם
לפדותו, וכיון שאין לו היתר הוא בטל ברוב.

הגמרא חוזרת ליישב באופן נוסף את מה שהקשתה לעיל (ע"א),
מהמבואר ברישא של הברייתא שמעשר שני הפחות משוה
פרוטה בטל ברוב, על חזקיה הסובר שאפשר לפדותו: רַב חוּנָא בַּר
יְהוּדָה אָמַר בשם רַב שֵׁשֶׁת, אין כוונת הברייתא לומר שני אופנים
שונים שבהם מעשר שני בטל ברוב, אלא חֲדָא קָתָנֵי – אופן אחד
בלבד נשנה בברייתא, והיינו שהתערב מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה
פְּרוּטָה בפירות חולין, וגם שָׁאותו מעשר מעורב בחולין נִּכְנַס
לִירוּשָׁלַיִם, וְיָצָא, ובזה אמרה הברייתא שהוא בטל ברוב כיון
שקלטוהו מחיצות ואי אפשר לפדותו, ובזה אף חזקיה מודה שאי
אפשר לפדותו.

שואלת הגמרא: אַמַּאי בטל המעשר ברוב, וְהרי אף שאין לו היתר
בפדיון, נִיחֲדֵר וְנֵעֲיְילֵיהּ, וְנֵיכְלֵיהּ – יחזור ויכנסנו לירושלים,
ויאכלנו שם כשהוא מעורב, וכיון שאפשר לאוכלו בהיתר מדוע
הוא בטל ברוב. משיבה הגמרא: מדובר דְּנָפַל מְחִיצוֹת ירושלים,
ואי אפשר לאוכלו. שואלת הגמרא: וְנִפְרְקֵיהּ – ויפדנו, דהָאָמַר
רָבָא, 'מְחִיצָה לֶאֱכוֹל' דְּאוֹרַיְיתָא, אך דין מְחִיצָה לְקִלּוּט הוא דְּרַבָּנָן,
ולדבריו מסתבר לומר דִּכְשׁ גָּזְרוּ רַבָּנָן היינו רק כְּשׁ אִיתְּנְהוּ לְמְחִיצוֹת,
אבל כְּשׁ לֵיתְנְהוּ לְמְחִיצוֹת לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן, ורשאי לפדותו. משיבה
הגמרא: לֹא פְּלוֹג רַבָּנָן, ואף אחר שנפלו המחיצות אסור לפדותו.
שואלת הגמרא: אִי הָכִי שהטעם שהמעשר בטל ברוב הוא מפני
שקלטוהו מחיצות, ונפלו, ואי אפשר לפדותו או לאוכלו, מַאי
אִירְיָא – מדוע אמרה הברייתא שמדובר באופן שאֵין בּוֹ שָׁוֶה
פְּרוּטָה, והרי אֲפִילּוּ אם יֵשׁ בּוֹ שוה פרוטה נַמִּי יש לו להתבטל
ברוב, כיון שאין לו היתר בפדיון ולא באכילה. משיבה הגמרא:
אכן אף כשהוא שוה פרוטה הדין כן, והתנא בברייתא לְאַ מְיַצְּיָא'
קָאָמַר, כלומר, לֹא מְיַצְּיָא – אין צריך לומר שאם יֵשׁ בּוֹ שוה
פרוטה הוא בטל ברוב, כיון דְּקָלְטָן לֵיהּ [–שקלטוהו] מְחִיצוֹת ואין
לו פדיון, אֶלָּא כשאֵין בּוֹ שוה פרוטה, שאפשר לפדותו רק על מעות
ראשונות, וזהו דבר שאינו מצוי, אֵימָא לֹא קָלְטוּ לֵיהּ מְחִיצוֹת,
כלומר, לא תיקנו בו חכמים דין קליטת מחיצות, וממילא יש לו
היתר בפדיון ואינו בטל ברוב, קָא מַשְׁמַע לָן שגם בזה תיקנו חכמים
שיקלטוהו מחיצות, וכיון שאין לו היתר בפדיון הוא בטל ברוב.

התבאר לעיל שחזקיה חידש כיצד פודים מעשר שני שאין בו שוה
פרוטה, הגמרא מביאה עתה את עיקר הדין, מנין שאי אפשר
לפדותו באופן רגיל, על מטבע שעדיין לא חיללו עליה: תָּנוּ רַבָּנָן,
נאמר בפסוק בענין פדיון מעשר שני (ויקרא כז לא) 'וְאִם גָּאֹל יִגְאַל
אִישׁ מֵמַּעֲשְׂרוֹ חֲמִשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו', ויש לדרוש מהפסוק שהפדיון
הוא 'מֵמַּעֲשְׂרוֹ', כלומר מתוך כל המעשר שני שיש לאדם, יש חלק
שנפדה, וְלֹא כָּל מַעֲשְׂרוֹ נפדה, והיינו פָּרַט לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בּוֹ שָׁוֶה
פְּרוּטָה, שאינו בכלל פדיון, ואין קדושתו נתפסת על המטבע.

נחלקו אמוראים בגירסת הברייתא: אִיתְּמַר, רַב אַמִּי אָמַר, 'אֵין בּוֹ'
שנינו בברייתא, כלומר שאין המעשר שוה פרוטה, אך אם הוא
שוה פרוטה אפשר לחללו בפני עצמו. וְרַב אַסִּי אָמַר, 'אֵין בְּחוּמְשׁוֹ'
שנינו בברייתא, כלומר, אף אם במעשר עצמו יש פרוטה, כל שאין
חומשו שוה פרוטה מיעטו הכתוב מפדיון, ופודהו רק על מעות
ראשונות. וכן נחלקו בזה אמוראים נוספים. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, 'אֵין בּוֹ',
רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר, 'אֵין בְּחוּמְשׁוֹ'.

הגמרא מקשה מברייתא על דעת האומרים 'אין בו'. מקשה
הגמרא: מֵיתִיבֵי, שנינו בברייתא, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה,
שהדין הוא שאינו יכול לפדותו בפני עצמו, אינו חייב להמתין עד
שיעלנו לירושלים או עד שיהא לו מעשר אחר לצרפו עמו
ולפדותו, אלא דַּיּוֹ שֶׁיֹּאמַר 'הוּא וְחוּמְשׁוֹ מְחוּלָּל עַל מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת'
שכבר חילל עליהם מעשר שני, וכדברי חזקיה (נב:). וּפְשָׁלָהּ לְמַאן
דְּאָמַר 'אֵין בְּחוּמְשׁוֹ', הֵיינוּ דְּקָתָנֵי 'דַּיּוֹ', כיון שהתחדש בזה דְּאַף עַל
גַּב דִּבְדֵידֵיהּ אִית בֵּיהּ – שבמעשר עצמו יש שוה פרוטה, מכל מקום
כֵּיוָן דִּבְחוּמְשֵׁיהּ לֵיכָּא שוה פרוטה, אינו יכול לפדותו בפני עצמו,
שַׁפִּיר – מובנת לשון 'דיו'. אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר 'אֵין בּוֹ' שוה פרוטה,
מַאי לשון 'דַּיּוֹ', איזה חידוש יש בברייתא שמחמתו הוצרכה לנקוט
לשון זו, והרי היה די לכתוב את עיקר הדין, שאפשר לחלל מעשר
כזה על מעות ראשונות. מסיימת הגמרא: אכן קַשְׁיָא מברייתא זו
על מאן דאמר 'אין בו'.

מסתפקת הגמרא: אִיבַּעְיָא לְהוּ, הפודה מעשר שני של עצמו,
שהדין הוא שעליו להוסיף חומש, כיצד משערו, האם חוּמְשָׁא
מִלְּגָיו – האם מוסיף חמישית מבפנים, כלומר מהקרן בלבד, שאם
היה המעשר שוה עשרים מוסיף עליו ארבע, אוֹ חוּמְשָׁא מִלָּבָר –
או שמוסיף חמישית מבחוץ, וה'חומש' הוא חמישית מהקרן
והחומש יחד, שאם היה המעשר עשרים מוסיף עליו עוד חמש.
פושטת הגמרא את הספק: אָמַר רָבִינָא, תָּא שְׁמַע, שנינו במשנה
(ערכין כז.) לענין פדיון שדה אחוזה, שהדין הוא שאם המקדיש
עצמו פודה, עליו להוסיף חומש, ואם אדם אחר פודה אינו מוסיף
חומש, אם הַבְּעָלִים אוֹמְרִים לפדות בְּעֶשְׂרִים, וְכָל אָדָם בְּעֶשְׂרִים –
ואף אדם אחר רוצה לפדות בעשרים, הַבְּעָלִים קוֹדְמִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵם
מוֹסִיפִין חוֹמֶשׁ, ומנתינת עשרים של הבעלים ירויח ההקדש גם
חומש. ממשיכה המשנה: אם אָמַר אדם אֶחָד שאינו הבעלים, חֲרֵי
עֲלַי בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד,